Openbaar Zaaknummer: Z/24/267876

Beslisnota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Beleidskaders Vergunningverlening Toezicht en Handhaving

Collegedatum: 5 november 2024

Voorgesteld besluit
De Gemeenteraad besluit:

1. het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester kaders mee te geven voor het op te stellen VTH-beleid 2025-2028. Deze kaders zijn:

    a. Het VTH-beleid 2025-2028 zet in op risico-gestuurd werken.
    b. Het VTH-beleid 2025-2028 sluit aan op de koers uit het Strategisch kompas 'De kracht van Wijchen'.
    c. Het VTH-beleid 2025-2028 sluit aan op de Omgevingswet.

Aanleiding
Het maken van VTH-beleid is een wettelijke verplichting. VTH-beleid beschrijft het plan op het vlak van Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving. Bij het VTH-beleid hoort een VTH-uitvoeringsplan. Het uitvoeringsplan koppelt de beschikbare capaciteit aan de uitvoering van het plan op Vergunningverlening Toezicht en Handhaving. We vragen nu aan uw raad kaders mee te geven voor het nog op te stellen beleid.
In maart 2021 zijn vanuit het rekenkameronderzoek conclusies getrokken die van belang zijn voor VTH-beleid.[1] De twee belangrijkste conclusies zijn:[2]

- De raad kan het beleid en de uitvoering op het terrein van Toezicht en handhaving openbare orde en veiligheid niet goed controleren en bijsturen.
- Voer als raad en college het gesprek over het ambitieniveau van de doelstellingen in relatie tot de personele capaciteit.

Het onderzoeksrapport is in uw raad behandeld. Hieruit volgde de toezegging dat uw raad eerst de mogelijkheid krijgt om kaders te stellen waarna het college het beleidsplan vast stelt. Met deze beslisnota respecteren we de toezegging en geven we uitvoering aan de conclusies uit het onderzoeksrapport. De wettelijke bevoegdheid voor het vaststellen van een beleidsplan ligt bij het college en bij de burgemeester. De raad heeft een controlerende rol.
Veranderingen
De afgelopen jaren is er maatschappelijk veel gebeurd. Denk bijvoorbeeld aan de invoering van de Omgevingswet, de wet Kwaliteitsborging en vernieuwde inzichten op het gebied van veiligheid en ondermijning. De afgelopen jaren stelden we verschillende beleidskaders vast die verband houden met het VTH-beleid. Denk bijvoorbeeld aan het Strategisch kompas Wijchen 2035 'De kracht van Wijchen', de Omgevingsvisie Wijchen, VTH-beleid Regio Nijmegen en het Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2023-2026.

[1] Onderzoeksrapport DoeMee Toezicht en handhaving Openbare orde en Veiligheid d.d. 2 maart 2021, van de Rekenkamercommissie Wijchen.
[2] De andere punten die het onderzoeksrapport beschreef zijn van uitvoerende en organisatorische aard. Deze neemt het college mee in het vast te stellen VTH-beleid.

Nu werken we op basis van het verouderd VTH-beleid. Dit beleid sluit niet meer goed aan op de ontwikkelingen die landelijk, regionaal en lokaal spelen. Door het gebrek aan recente beleidsmatige prioritering, het hoge aantal meldingen en de beperkte capaciteit kunnen we niet genoeg sturen en/of proactief handelen. In de praktijk uit dit zich in incident gestuurd werken. Denk bijvoorbeeld aan handhavingsverzoeken over airco-/ warmtepompunits of laadpalen. Dit zijn relatief kleine overtredingen die een aanzienlijke belasting zijn op de capaciteit. Hierdoor blijft nagenoeg geen ruimte over om belangrijke onderwerpen met impact op onze inwoners en ondernemers strategisch op te pakken. Daarom wil het college graag nieuw VTH-beleid opstellen.

Bij het maken van VTH-beleid staan de vragen 'waar moeten de prioriteiten liggen' en 'hoe strikt willen we zaken regelen en controleren' centraal. Vanuit deze invalshoek stellen we beleidskaders aan u voor. De argumenten zien op hoofdlijnen. Het is mogelijk een raadsinformatieavond te houden om met voorbeelden duiding te geven aan de uitwerking van de voorgestelde kaders. Na vaststelling van de kaders stelt het college het VTH-beleid op en stelt die vast.

Eerdere besluiten

Datum	**Korte omschrijving eerder genomen besluit**
15-02-2022	Uitvoeringsprogramma VT&H 2022 Gemeente Wijchen
20-10-2022	Strategisch kompas de kracht van Wijchen
20-12-2022	Regiobeleid Nijmegen
30-03-2023	Integraal Veiligheidsplan Tweestromenland 2023-2026
07-11-2023	Startnotitie VTH (informatienota)
06-02-2024	Omgevingsvisie Wijchen

Gewenst resultaat
Vaststellen van een beleidskader waarbinnen het college het VTH-beleid 2025-2028 uitwerkt.

Argumenten
1.1 *Risico-gestuurd werken is zelf bedenken wat we belangrijk vinden*
Bij risico-gestuurd VTH-beleid wordt capaciteit die beschikbaar is voor vergunningverlening, toezicht en handhaving ingezet daar waar de kans op risico's het hoogst is en de gevolgen die optreden het grootst zijn. Hiervoor moet een risicoanalyse gemaakt worden. Vanuit een risicoanalyse kan worden vastgesteld welk risico we bereid zijn te accepteren. De risico's zullen in een prioriteitenoverzicht weergegeven worden met een prioriteit hoog/gemiddeld/laag.

Met goede en duidelijk afgebakende risico's die aansluiten op onze maatschappij van nu doen we wat we zelf belangrijk vinden. Concreet betekent dit bijvoorbeeld dat we strategisch inzetten op onderzoek naar ondermijning op bedrijventerreinen om vervolgens projectgewijs te handhaven op de kwaliteitsverbetering van bedrijventerreinen. Een ander voorbeeld is dat

we minder inzetten op handhaving tegen airco's en warmtepompunits en dat oudere, of niet hoog geprioriteerde handhavingsonderwerpen gepland opgepakt kunnen worden.

1.2 *Het Strategisch Kompas beschrijft waar wij in 2035 willen zijn*
Met ons VTH-beleid willen we de realisatie van de zes speerpunten uit het Strategisch Kompas ondersteunen. Het speerpunt 'Voldoende woningen' betekent voor VTH dat we actief meedenken bij woningbouwinitiatieven, vergunningen verlenen en de bezwaar- en beroepsprocedures voeren. 'Aantrekkelijke wijken en kernen' betekent toezicht door bouwhandhavers aan de voorkant en aan de achterkant handhaving op naleving van verleende vergunningen, veiligheid en bouwwerken en monumenten. 'Iedereen aan het werk. Bij het vestigen van bedrijven geldt kwaliteit boven kwantiteit' betekent een goed vestigingsklimaat door ondermijning te bestrijden en (ver)bouwmogelijkheden waar onze ondernemers behoefte aan hebben op bedrijventerreinen. 'Sterke en sociale samenleving' betekent meer aandacht voor preventie en overlastbestrijding in wijken waarbij handhavingsprocedures alleen ingezet worden als geen andere optie meer mogelijk is. Denk bijvoorbeeld aan complexe multidisciplinaire zaken met impact op onze samenleving en het tegengaan van verloedering in wijken.

1.3 *De Omgevingswet is sinds 1 januari 2024 de basis voor onze fysieke leefomgeving*
Het gevolg is sturing op gedragsverandering waarbij meer samen en vanuit de inwoner en ondernemer wordt gedacht. Bestaande processen bekijken we vanuit het 'ja, tenzij'- principe, richten we waar nodig anders in of laten we vervallen. Deze processen ontstonden vanuit de eerdere regelgeving die nu doorgaan onder het Besluit activiteiten leefomgeving,[3] het Besluit bouwwerken leefomgeving,[4] het Besluit kwaliteit leefomgeving,[5] het Omgevingsbesluit[6] en de Omgevingsregeling[7]. De verplichte taken zoals toezicht op brandveiligheidseisen krijgen in het VTH-beleid een plek in een het prioriteitenoverzicht.

Met de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen[8] verandert de rol van de gemeente als het gaat om toezicht op bouwtechnische eisen. De bouwtechnische toets van bouwplannen en het toezicht erop vervalt. De toets en het toezicht gaan naar een 'kwaliteitsborger' die in de praktijk toeziet op bouwtechnische eisen. Het college blijft bevoegd gezag en handhaaft waar nodig. Ook dit moet in het VTH-beleid verwerkt worden. Het huidige VTH-beleid is niet aangepast op de Wet kwaliteitsborging voor bouwen.

De beleidscyclus in de Omgevingswet verplicht ons vanuit vier fases te werken. Het hoofddoel is goed op elkaar afgestemd beleid. De eerste fase van beleidsontwikkeling uit zich in de vorm van een omgevingsvisie en omgevingsprogramma's. De omgevingsvisie Wijchen is vastgesteld. De tweede fase ziet op beleidsdoorwerking in de vorm van een omgevingsplan. De derde fase ziet op de uitvoering in de vorm van een omgevingsvergunning. De vierde fase ziet op terugkoppeling toezicht en handhaving op naleving. Via monitoring blijft de kwaliteit van de fysieke leefomgeving in beeld. Uit evaluatie blijkt of tussentijdse bijstelling van de beleidsdoelen en/of aanpassing van de omgevingsvisie of omgevingsprogramma's nodig is. Het huidige VTH-beleid is onvoldoende afgestemd op andere beleidsstukken. In het nieuwe op te stellen VTH-beleid wordt de basis gelegd voor samenhangende uitvoering op het gebied van VTH.

[3] Afkorting Bal. In het Bal staan algemene regels voor activiteiten in de fysieke leefomgeving, waaronder milieubelastende activiteiten.
[4] Afkorting Bbl. In het Bbl staan algemene regels over bouwen, gebruiken en slopen van bouwwerken.
[5] Afkorting Bkl). In het Bkl staan regels over omgevingswaarden, instructieregels, beoordelingsregels en regels voor monitoring.
[6] In het Omgevingsbesluit staan de regels over het bevoegd gezag voor omgevingsvergunningen, procedures, handhaving en uitvoering en het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).
[7] In de Omgevingsregeling staan vooral technische en administratieve regels, zoals regels voor aanvraagvereisten, meet en rekenmethoden en financiële bepalingen.
[8] Afkorting Wkb.

1.4 *We geven het regionale beleid een plek in het VTH-beleid*
Het VTH-beleid regiogemeenten Nijmegen 2023-2026 heeft als doel een bewoonbare, duurzame, veilige en gezonde fysieke leefomgeving te behouden en te versterken. Vanuit de gedane gebieds-en probleemanalyse en de uitvoeringspraktijk van de Omgevingsdienst Nijmegen (ODRN) volgen de risicovolle activiteiten. Deze risico's zijn goed om te weten om eventueel waterbedeffect te voorkomen. In het VTH-beleid beschrijven wij hoe we hiermee om willen gaan. Een voorbeeld: Een buurgemeente kent hogere prioriteit toe aan handhaving op illegale bewoning. Dit kan bij ons tot meer illegale situaties leiden. Het huidige beleid kent geen vertaling van het regionale beleid.

Tegenargumenten en risico's
1.1 *We kunnen niet alle meldingen en klachten oppakken*
Via een prioriteitenoverzicht bieden we uw raad inzicht in wat het college als de grootste risico's beschouwt. Dit betekent dat we niet handhavend optreden bij alle binnengekomen meldingen.

1.2 *Het VTH-beleid kan niet direct volledig aansluiten op het strategisch kompas*
Dit doen we stapsgewijs. We beginnen met aanpassen van het prioriteitenoverzicht.

1.3 *Het VTH-beleid kan niet direct volledig aansluiten op de Omgevingswet*
We zitten in een overgangsfase. De omgevingswet is nog maar net van kracht. Vooral nu is het belangrijk richtinggevend beleid te hebben. Dit is de basis om vanuit incident gestuurd werken te sturen naar risico-gestuurd werken. Tussentijds monitoren we ontwikkelingen en stellen we het beleidsplan eventueel bij.

Financiële gevolgen
De uitvoering van de VTH-taken wordt jaarlijks begroot. Als tijdens de uitvoering van het beleid blijkt dat er tekorten ontstaan, dan komen we daar bij uw raad op terug.

Communicatie
N.v.t.

Inwonersparticipatie
N.v.t.

Uitvoering of Vervolgstappen
Na vaststelling van het VTH-beleidskader stelt het college het VTH-beleidsplan 2025-2028 op met een uitvoeringsprogramma waarin de beschikbare middelen worden begroot. Dat beleidsplan en uitvoeringsprogramma worden informatief voorgelegd aan uw raad.

Daarna wordt uw raad geïnformeerd over tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing van het VTH-beleid.

Geheimhouding:
N.v.t.

Voorstel
Advies